

Chryścijanskaja

Dumka

BIEŁARUSKI KATALICKI DWUTYDNIOWIK

№ 2 (128).

Wilnia, 20 studnia 1937 h.

Hod X.

— Biełaruskaje Katalictwa —

Słowa—katalicki znača ahulny, paŭsiudny. Katalictwa — heta chryścijanstwa, jakoje Chrystusam praznačana dla űsich ludziej: adzinak, hramadzianstwaű, klasaű, narodaű, dziaűzawaű. Takim čynam moža kamu zdasca, što hutarka ab biełaruskim katalictwie — heta niedarečnaść, bo jość ahulnaje dla űsich narodaű katalictwa, a nie nacyjanalnaje. Tymčasam ničoha tut niedarečna nima. Jość katalictwa polskaje, litoűskaje, niemieckaje, italjanskaje, francuskaje, nawat častkowa rasiejskaje i inšaje. Sprawa tut u tym, što koždy narod, jaki apirajecca na katalictwie i karystaje z jaho, hetym samym twora swaju űłasnuju kulturu katalickuju, jakby swajo nacyjanalnaje katalictwa. Wiedama, pryncypowa heta jość toje samaje i paŭsiudnaje katalictwa, ale što da jaho formy, dyk jano ű rožnych narodaű maje swaje űłasnyja nacyjanalnyja formy i ű hetkim tolki značeńni možna hawaryć ab nacyjanalnym katalictwie. Heta farmalnaja nacyjanalnaja starana katalictwa prajaűlajecca pradusim u dadatkawych nabaženstwach, jakija pry nar-

malnych warunkach zwyčajna adbywajucca ű rodnaj mowie ű kožnaha narodu, u relihijnaj nacyjanalnej litaratury i ű waűsim bycie, jaki űkładajecca pad upływam katalictwa i jaki adnačasna z swajho boku nakładaje na katalictwa swaje nacyjanalnyja formy, swojnacyjanalny charakter na im pakidaje.

Ale ci patrebnaje narodam katalictwa, abo ahulam hawaračy chryścijanstwa? Tak. Chryścijanstwa — heta wialikaja duchowaja siła, biez jakoj nia moža być praűdziwaj, wialikaj i trywałaj kultury. Z historyi wiedajem, što wialikaja zachodnia-eűropejskaja kultura wyrasta na fundamencie chryścijanstwa, faktyčna na katalictwie i što inšyja roznyja kultury, jakija raźwivalisia nie na chryścijanstwie, zastyli i skaścianieli. Praűda, siańnia na našych wačach i hetaja kultura pierażywaje ciažkuju chwarobu i mnohija jej warožać poűny űpadak i śmierć. Mahčyma, ale jasna tak-ža, što kali heta staniecra, dyk staniecra tolki zatym, što narody siańniešnjaj Eűropy ad chryścijanstwa adyšli i jaho faktyčna pakinuli, nia chočačy

pradusim spaűniać jaho Božych etyčnych zakonaű u praktyčnym swaim żyćci, jak asabistym, tak i ahulnahramadzkim. Ale prydzie čas, kali henyja narody, kali nie űpaduć i nia zhinuć, dyk wiernucca nanowa da chryścijanstwa, bo jano najhlybiejšaja i najtrywalejšaje padstawa űsiakaj kultury.

Ci jość biełaruskaje katalictwa? Tak jak i nima, a kali j jość, dyk tolki ű zarodku. Ci warta jaho twaryć? Abawiazkawa. Miljon katalikoű biełarusaű, z pryčyny nia spryjajučych jamu palityčnych warunkaű, nie razwiwajecca ű żyćci katalickim, a madzieje i jaűna hibieje. *Jon, nia mohučy karystacca swajej mowaj ű hetym żyćci, nia maje dostupu da bahataj krynicy chryścijanskaj kultury i nia maje żywych sokaű dla swajho poűnaha relihijnaha i nacyjanalnaha żyćcia. Tymčasam wiedajem, što Chrystus da żyćcia pawodle swajej Božaj nawuki paklikaű usie narody, a ű ich liku paklikaű tak-ža i narod biełaruski. Znača, možna i treba hawaryć ab biełaruskim katalictwie i pracawać nad im.

Копирована
в Государственной
библиотеке СССР
им. В. И. Ленина

WIERA, NADZIEJA I MIŁAŚĆ.

*
 Ja wieruju ũ Boħa
 U Trojcy ſwiatoha.
 I wieruju ũ tyja
 Tajnicy ſwiatyja,
 Œto Boħ nam adkryŭ
 I Sam nawuĉyŭ —
 A Boħaje ſłowa
 Nieabmyłkowa:
 Za praŭdu tych ſłoŭ
 Źyćcio addaĉ ja ģatoŭ.

*
 Nadziejaj saħrety,
 Iz ģetaha ſwieta
 Ja ũsio spadziajusia,
 Œto ũ niebie znajdusia.
 Twaja łaska, Panie,
 Hrachi ũsie dazwańnia
 Z duſy majej zmyje
 I tam, ģdzie ſwiatyja,
 Znajdusia ja moħa.
 Krap! mnie nadzieju o, Boħa.

*
 Choĉ dobra nia znaju —
 Ja Boħa kaģaju.
 I z ģetaj pryĉyny
 O, Boħa Adziny!
 Złym bliźnim, Œto maju,
 Usim wybaĉaju.
 Źaleju o, Boħa!
 Œto ģreģam niſtoħyŭ
 Ja suwiaħ z Taboju.
 O, daj mnie lubić ũsiej duſoju.

J. Bylina.

Stojkaś Litoucaŭ za swaju mowu

Litoŭcy — ģeta adzin z su-
 siednich nam narodaŭ. Zdavion-
 daŭna ģywie jon nad bałtyckim
 moram, nad kancóm i siaredzinaj
 Niomana i Wialli, a tak-ħa nad
 ichnymi prytokami.

Uħo ad XIII stahodździa Litoŭ-
 ski Narod byŭ samastojnym i mieŭ
 swaju niezaleźnjudziarħawu. Dziar-
 ģawa ģeta ſpiarħa byla ģysta li-
 toŭskaja, a paħla litoŭska-biełaru-
 skaja i ũreħcie litoŭska-biełaruska-
 ũkrainskaja pad wiadomym nazo-
 wam Wialikaha Kniarħstwa Litoŭ-
 skaha. U XVI st. dziarħawa ģeta
 zluĉyħasia z Polħĉaj i straciħ swa-
 ju niezaleźnaśĉ. Ad ģetaha ģasu
 paĉaŭsia palityĉny i kulturny za-
 niepad Litoŭcaŭ, Bielarusau i ũk-
 raincaŭ. Poŭny-ħ zaniepad ģetych
 narodaŭ nastaŭ tady, kali ũ kan-
 cy XVIII st nastupiŭ padziel Pol-
 ģĉy i ũsie ģetyja narody razem
 z Palakami apynulisia pad Rasie-
 jaj.

Litoŭcy badaj usie kataliki.
 Woħ-ħa buduĉy jaħĉe pad Polħĉaj,
 a paħla i pad Rasiejaj, kali jaħĉe
 byla panħĉyna, jany całkom stali-
 sia zaleźnymi ad polskich panoŭ,
 zabylisia ab tym, Œto jany Litoŭcy
 i ũħo nawet liĉyli siabie „polskaj
 wiery“, jak ģeta jaħĉe siańnia ro-
 biaĉ mnoħija ciomnyja biełarusy.
 Ale kali ũ XIX st. ũ Eŭropie pa-
 ĉali wyzwalacca i adradħacca roz-
 nyja padniawolnyja narody, ich
 ſledam pajħoŭ tak-ħa i narod li-
 toŭski. Pad kaniec XIX st. uħo
 Litoŭcy mieli swaje ģazety, swa-
 je — pierawaħna tajnyja — nacy-
 janalnyja arħanizacyi, znaĉny lik
 swajej inteliħieny. Na ĉale litoŭ-

skaha nacyjanalnaha ruchu staŭ
 dr. J. Basanowiĉ.

Miħ inħym litoŭcy adradħency
 najbołħuju ũwahu ģwiarnuli na ad-
 radħeńnie i prawy narodnaj litoŭ-
 skaj mowy jak aħulam, tak asab-
 liwa ũ Kaħciele. Jany ũſwiadam-
 lali ab ģetym swoj narod, pama-
 ģali jamu damahacca prawoŭ u
 Kaħciele dla litoŭskaj mowy, pisa-
 li padańni biskupam i ſw. Ąjcu,
 paħyrali litoŭskuju religijnuju kni-
 ģku, ģazetu i ģ d. Jany rabili
 ģeta z wialikaj stojkaħciaj i wytry-
 waħciaj, nie ſkaħduĉy ani pracy,
 ani aħiar.

I praca ģeta litoŭskich adra-
 dħencaŭ ģarma nie prapaħa. Litwa
 siańnia ũħo — niezaleźnaja dziar-
 ģawa, u jakoj miħ inħym ģwicie
 i raħwiwajecca katalickaja wiera,
 katalickaja kultura i dabrabyt na-
 rodu.

Tyja-ħ Litoŭcy, jakija ģywuĉ u
 Polħĉy, a jakich mowa jaħĉe nia
 ũsiudy maje prawy. dalej stojka
 za jaje boracca, nia wykluĉajuĉy
 tak-ħa i Kaħcioħa.

Tak, stojkaś Litoŭcaŭ za ich
 rodnuju mowu — ģeta pryħoħy
 pryħlad takoj-ħa stojkaħci i dla
 nas Bielarusau za naħu mowu bie-
 łaruskuju.

M. K.

Ad. Stankiewiĉ.

Mahnušeŭski i Babroŭski. 1)

(Da wytokaŭ biełaruskaha adradħeńnia).

Paħla taho, jak Wialikaje Kniarħstwo Litoŭskaje,
 a razem z im i Bielaruś, u 1569 h. ũ Lublinie pad-
 pisala z Polħĉaj palityĉnuju Uniju i paħla taho, ka-
 li ũ 1596 h. u Bieraħci nastupiħ unija carkoŭnaja, —
 paĉaŭsia zaniapad palityĉny j kulturny Bielaruska-
 ģa Narodu. ģety zaniapad akanĉalna nastupiŭ u 18
 stahodździ. Kali ũ paĉatku 19 stahodździa (traktat
 u Tylzicie 1807 h.) usie biełaruskija ziemi ad Pol-
 ģĉy adyħli da Rasiei, biełaruskaja kultura byla
 ģniħĉana i zaniapaŭħy akanĉalna. Tak zwanyja „wy-
 ſeħyja“ ſlai biełaruskaha narodu, ģeta znaĉa —
 pany, duchawienstwa, a nawet i miaħĉanstwa paki-
 nuli biełaruski narod, biełaruskuju mowu, kulturę,
 a mnoħija nawet i wieru i pieranialisia całkom kul-
 turaj polskaj. Taja ũznoŭ ĉastka ģetaha „wyħeħħa-
 ģa“ biełaruskaha ģramadźianstwa, jakaja trymaħasia
 prawasħaħja i duchowu za Polħĉaj nie paħla, pa-

wiarnuħa ũ bok adnawiernaj Rasiei, jaje kultury i mo-
 wy. Asabliwa jarka ģeta zaznaĉyħasia, zrazumieħaja reĉ,
 u 19 st, kali ũsia Bielaruś apynuħasia pad Rasiejaj.

U 18 st. biełaruskaja mowa i kultura krychu
 jaħĉe trymaħasia ũ unijactwie. U ģetym ģasie, asab-
 liwa pad kaniec 18 st. amal usio na Bielarusi niħeħ-
 ģaje wiaskowaje duchawienstwa bylo ũnijackim.
 Duchawienstwa-ħ ģeta, choĉ bylo ũħo duħa tak-ħa
 spolħĉanym, jaħĉe ũ nawuĉańni narodu trymaħasia
 ĉwiorda biełaruskaħci.*) Charakterna, Œto Bielarusy
 ũnijaty trymaħlisia jaħĉe swajej mowy i paħla ska-
 sawańnia Unii Mikalaģem I (1839), kali za swaju wie-
 ru dawialosia im niamala paciarpieĉ. Warħaŭski ar-
 cybiskup W. Choħciek — Popiel, jaki ũ „Pamiĉt-
 nich“ apiswaje swajo prabywańnie na ssylcy ũ Noŭ-
 ģaradzie i swaje spatkańni z ssylnymi Bielarusami
 ũnijatami, ab ģetym woħ Œto piħa: „Sam jeszcze
 spotykaħem dziadów, ģórzy jednā pieħń ſpiewali
 pobiałorusku, umieli Ojĉe nasz i Zdrowaħ Maryja**).

*) M. Гарэцкі—Гіст. Бел. Літ. Вільня, 1921, баĉ. 55.

***) Арцyb. W. Choħciek-Popiel — Pamiĉtniki, t II, Kra-
 ków 1915, baĉ. 184.

Bożaje Słowa

na Dzień Św. Siamji.

I.

Kali Jezusü było dwanaccać hadoŭ, pajšli jany ũ Jeruzalim pawodle zwyčajny na świata, a pa światach, kali jany waročalisia, chłopcyk Jezus astaŭsia ũ Jeruzalimie, ab čym bački jaho nia wiedali. A dumajučy, što jon jość u bramadzie, uwa šli dzień darohi i šukali jaho siarod swajakoŭ i znaiomych. I nie znajšoŭšy, wiarnulisia ũ Jeruzalim, šukajučy jaho. I woś-ža pa troch dniach znajšli jaho ũ światyni, kali siadzieŭ pasiarod wučonych, słuchajučy ich i pytajučysia. Usie-ž, katoryja jaho słuchali, dziwilisia z jaho rozumu i adkazaŭ.

I ũhledziŭšy jaho, ździwilisia. A matka aho skozała jamu: synie što-ž ty nam zrabiŭ? Woś ajciec twój i ja z žalem šukali ciabie. A jon skazaŭ im: čamu-ž wy mianie šukali? Ci-ž wy nia wiedali, što treba mnie być u sprawach Ajca majho? Ale jany nie zrazumieli sloŭ, jakija jon im skazaŭ. I pajšoŭ z imi, i pryjšoŭ u Nazaret, i byŭ paslušny im. A matka jahonaja ũsie hetyja słowy pierachowywała ũ sercy swaim. Jezus-ža ros u mudraści i ũ hadoch, u lascy ũ Bogo i ũ ludziej. (Łuk 2, 42-52).

II.

Žanimstwa — nierazarwalnaje.

Św. Siamja jość uзором kożnaj chryścijanskaj siamji. Z jaje pawinny brać prykład usie našy žanimstwy, usie siamji. Niachaj-ža św. Siamja bahaslawić i hetaje nešaje karotkaje razwaźańnie!

Asnowaj siamji jość dahawor, spalučennie mužčyny i žančyny na supolnaje žyćcio, što zawiecca žanimstwam. Žanimstwa miž chryścijan jość Sakramantam. Kab jano było sapraŭdy asnowaj siamji i kab dastojnym było Sakramantu, — pawodle Chrystusa, jak na wučaje Katalicki Kaścioł pawinna być nierazarwalnym.

— Nierazarwalności žanimstwa damahajecca samo radžeńnie na

świat patomstwa, što jość pieršym pryrodnym žanimstwa zadańniem. Pradusim treba, kab heta radžeńnie adbywałasja ũ hódnych čławieka warunkach, kab było biašpiečnym i niaškodnym čławieku. Tymčasam niastalaść žanimstwa, prawa razwodaŭ, asabliwa siarod šyrokich narodnych masaŭ, hetamu zusim nia spryjaje. Cy bolš taŭo — prawa razwodaŭ zwyčajna dawodzić ludziej da roŭnia žyćcia žwiarynaha j niżej, wyradžaje ich fizyčna j maralna i hetym samym wydawać patomstwa robić ich niezdolnymi i nieachwočymi.

— Ale mała wydać na świat patomstwa. Treba jašče jaho wy-

hadawać, što jość nieadlučnym ad pieršaha — tak-ža pryrodnym — zadańniem žanimstwa. Woś-ža i hadawańnie patomstwa damahajecca stałasći i nierazarwalności žanimstwa. Hadawańniu musiać pašwicca bački aboje, adnamu z ich heta sprawa zwyčajna nie pad siłu. A jak niama stałasći žanimstwa, dyk bačka časta bywaje niaznany, abo lohka moža ad abawiazku hadawańnia ũchilicca. Aprača heta ha treba pomnić, što hadawańnie patomstwa ũ ludziej zwyčajna trawaje šmat hadoŭ i žwiazana z wielikimi trudami i klopatam. Hetkaj praŭdy wučać nas i niekatoryja niżejšyja stwareńni, u jakich adna matka nia zdolaje wyhadawać swich dziaciej. Tak napr. u ptušak i naŭpaŭ samcy i samki tak doŭha żywuć razam, jak doŭha heta jość patrebnym dla hadawańnia ich supolnych dziaciej.

— Dobre bramadzkuje tak-ža wymahaje nierazarwalności žanimstwa. Zdarowyja žanimstwy i siamji žjaŭlajucca haloŭnaj asnowaj, najlepšym matarjalam dla hramadzianstwa. Historyja heta dobra wiedaje, što jak začynajuć psawacca i raskładacca siamji, — hieje i ũpadaje ũsio toje hramadzianstwa, ci i ũwieš narod, u jakim heta dziejecca. Znakam-ža i warunkam zdaroŭja siamji jość stałasći i nierazarwalności žanimstwa. Razwody — heta znak chwo-raści siamji.

Pad kaniec 18 st. i praz usio 19 st., asabliwa pašla skasawańnia Unii, kali šmat Bielarusau, nia chočačy pad carskim prymusam jsci ũ prawasłaŭje, uciakala ũ katalictwa polska-łacinskaje, — bielarskaj mowaj častkowa karystalaśsia tak-ža i łacinskaje duchawienstwa, kab być zrazumielym dla narodu.

Hawaryła pabielarusku tak-ža i šlachta, asabliwa ũ wakolicach, pałożanych daloka ad polskich kulturnych centraŭ. Świdčyć ab hetym J. Čečat, jaki, razwaźajučy ab bielarskaj mowie, katoruju nazywaŭ „Krewickaj“, u 1846 h piša hetak: „Dostateczne zastanowienie się nad tą mową, którą w pamięci naszej żyjący jeszcze starszowie panowie między sobą mówić lubili, którą dotąd mówią panowie i ekonomowie z włościanami, w której pisano niegdyś u nas akta urzędowe, — pozostaje w całości jakiemuś zdolnemu, morze włościaninowi, co się przez naukę wzniesie do głębszego rostrząśnienia doskonale znanego sobie języka“*).

Ahulam-ža wiernym Bielarusam astaŭsia bielaruski sialanski narod, nia hledziačy nawet na toje, da čaho jaho mačycha historyja dałučyła: da polskaha katalictwa, ci da rasiejskaha prawasłaŭja. Znakam hetaj wierności Bielarusi ũ našym narodzie była i jość jaho heroičnaja wierność swajej bielarskaj mowie. Woś-ža swaju rodnuju mowu, jak znak žyćcia, jak zadatak na lepšuju budúcnju, bielaruski narod wierna pierachoŭwaŭ i pierakazwaŭ z pakaleńnia na pakaleńnie, čakajušy zary, čakajučy ũschodu sonca, čakajučy pary swajho narodnaha adradžeńnia.

Narešcie nastaŭ i hety čas, urešcie ũzyjšla nad narodam zara jaho lepšaj doli. I dziŭna! Budzić z doŭhaha snu bielaruski narod pačali jakraz tyja, što kałychali jaho da snu: bielarskaja apalačanaja šlachta i z takoj-ža šlachty rodam — katalickaje duchawienstwa abudwych abrađaŭ — łacinskaha i sławianskaha (unijackaha).

Pačatki bielarskaha nacyjanalnaha adradžeńnia bielarskija historyki adnosiać da pačatku 19 stahodździa, zaznačajučy adnačasn, što pieršyja

*) Piosnki Wieśniacze z nad Niemna i Dźwiny. Wilno. 1846, bač V.

— Teoretyčna heta tak — ska-
żuć mnohija nam na heta, — ale
praktyčna nia susim tak, prynam-
si niezašiody tak. Bywajuć tak
niedabranyja pary, što ich žanim-
stwy nia mohuć utrymacca. Bywa-
juć tak-ža zdareńni chwaryby ci
kalectwa jaho abo jaje i supolnaje
życio stanowicca adnamu z ich
nieŭmahatu.

Wiedama, što heta praŭda, ka-
li na žycio hladzieć wačyma tol-
ki samalubnaj pryrody, Ale-ż isnu-
je i žycio lepšaje pryrodnaje i
życio Bożaje, nadpryrodnaje. U
planach Chrystusa stałaja supol-
naść dwaich ludziej heta abraz
jaho stałaj supolnaści z dušoj
ludzkoj, žanimstwa pawodle Bożaj
nawuki maje służyć nia metam
samalubnym čaławieka, ale metam
šmat wyšejšym, bo lubowi i ŭza-
jemnamu miż ludźmi padtrymańniu.

Dziela hetych wyšejšych ludz-
kich metaŭ tyja asoby, što ŭstu-
pili ŭ žanimstwa, i ŭ niazhodzie
i ŭ niaščasći nie ŭciakać ad
siabie, ale stała siabie trymacca
i dapamahać sabie pawinny.

Świataja Siamja niachaj nam
u hetym budzie światłom i ŭspa-
mahajl...

Ks. Ad. St.

Chto znać choča ab Kitai,
Wietrahona chaj pytaje:
Tam Apoška prawić mieży:
Aż za Pekin łustu reża.
Ruski Miška łapaj hołaj
Zahrob bolšu časć Manhołaj.
Anhličanka baraniła —
Tybet cely uščamiła.
Merykaniec pływieć bliżaj:
Močyc łapki, pošle liża.
Chrancuz — lepšy: inšych hołdzie,
Dy... z Annamu sam padchodzie.
Ŭsie baroniać (chaj ich trasca!)
I cyhaniać, što udasca.

*

Zabaleli ŭ Smoka skaby:
Loh ŭ paściel, byŭ duża słaby.
Wot ŭzialisia kum z kumaju
Lačyc kuma — Woŭk z Lisoju:
„Biada — każuć — u tym stała,
što Smok maje mnoha sała!“
Lisa brucha jamu reża,
Woŭk zdymaje sała świeża:
Zdaroŭ byŭ-by, kab choć troški
Paciarpieŭ, — dy... „zadzior nożki“.

*

A z Madrytam drenny sprawy:
Jašče bjecca lewy z prawym!
Jak pjanyja ŭ błudnym kole:
Toj na wierchu, toj na dole —
Pa-bratersku, tak, za wuśy,
Wytrasajuć z siabie duśy.
Śmierć ad pracy ŭžo spaciela... —
Ażno Niemcam nadajela

Pamahać biaz-daj-zapłaty:
— Wir sind — każuć — niebahaty:
Zapłacicie, choć časami,
Bo, jak — nie, dyk woźmiem sami!
Mussolin, taksama łasy,
Kaža: — Darma — niama času —
A Francuz za fintifluški
Łuščyc zołata jak hruški;
Jak padčycić celu kasu,
Kaža: — škoda ambarosu!
Jak chto choča, chaj hulaje:
Darma — durań pamahaje... —
Jak adstupiać blizki świedki,
Wańka-Ruski źjeść abjedki.

*

Kanstytucyja ŭ Sawietach!
Maładzik nastaŭ, ci wietach?..
A ci nowy parahrafy,
što, jak šyja u žyrafy,
Ci jak guma, lohka hnucca,
Ŭ žycio, ŭ praktyku ŭwiaducca?
što było z taho karyści,
Kali car pisaŭ keliści?
Bo žandar, jak „rybu — ŭ wodu“ —
Nie dawaŭ papieram chodu...
Ciapier Stalin — „rybu - z stawu“:
Ciahnie świeżuju ustawu.
Aż tut skočyc, jak tatarau,
Cela chmara kamisaraŭ,
Jak usmażać ŭsie ustawy,
Dyk takoj nawarać strawy,
što choć „ŭ ryhu jedź“ hałodny —
Nie pəznaje bačka rodny!
Lawon Wietrahon.

bolš-mienš 30 hadoŭ hetaha stahodździa, — heta
čas „niašwiadamaha“ našaha adradžeńnia, heta čas,
kali pačynalniki hetaha adradžeńnia, asabliwa ŭ ha-
linie litaratury j nawuki, nia majućy bielaruskaj na-
cyjanalnej świedamaści, pačynali ŭ hetych halinach
pracawać, kirujućysia niejkaj bliżej nieaznačanaj
luboŭju da ŭsiaho rodnaha, bielaruskaha.

Z hetaha nastroju da bielaruskaści wyras za-
raz pašla 1812 h. pieršy bielaruski litaraturny twor
„Eneida,“ a nieŭzabawie pa im (1828) wyraz u ško-
le łacinskaha ksiandza Mahnušeŭskaha pieršy *bie-
laruski sialanski poet* Paŭluk Bachrym i — ŭ tym-ža
časie i paźniej (30 yja j 40-wyja hady 19 stahodź-
dzia) na niwie bielaruskaj nawuki pracuje profesar
wilenskaha ŭniwersytetu M. Babroŭski, unijacki
świaščeńnik i karystajecca żywym bielaruskim slo-
wam u nawučańni narodu aż da samaj swajej
śmierci.

I Mahnušeŭski z swaim Bachrymam i Babroŭ-
ski z swajej nawukowaj pracaj i z swaimi bielarus-
kimi kazańniami pryčynilisia da genezy, da wyto-
kaŭ i pačatkaŭ sučasnaha nacyjanalna-šwiadamaha

bielaruskaha adradžeńskaha ruchu. Takim čynam
abodwa jany zasłużyli na toje, kab Bielarusy bolš
ich šanawali i lepš znali. Z hetkaj metaj pišu ab
ich i ja swaju hetuju skromnuju pracu. Dy bolš čym
skromnuju, bo badaj ničocho tut čytać nia znojdzie no-
waha, aryhinalnaha i niaznanaha; heta praca — heta
zbor u wadnu celaść usiaho taho, što ab Mahnu-
šeŭskim i Babroŭskim ŭžo drukawałasia i što jość
paraskidanym pa roznych kniżkach i časapisach.
U majej-ža hetaj pracy čytać ab henych dwuch za-
slużanych dla bielaruskaha narodu asobach znojdzie
badaj usie henyja wiestki sabranyja i ŭpəradkawa-
nyja ŭ celaść.

Dumaju, što j hetkaja praca budzie karysnaj:
zwyčajny bielaruski čytać zapəznajecca praz jaje
z zasłużanymi pačynalnikami bielaruskaha adra-
džeńnia, a bielaruski student, zamiest pisać swaje
akademickija pracy, časta susim na čużyja nam te-
my, zmoża i praz hetuju kniżycu zaachwocicca pa-
pracawać na niwie rodnaj minušćyny.

WASILKI

Addzieł dla dzieciej.

Maja łodka.
(Pieśnia).

Šumić mora, hudzie,
Maja łodka idzie;
Chwali strašny latuč,
Choćuć łodku hłynuć;
Ale ja nie bajuś —
Na ũsie strachi śmiajuś!
Pływi, łodka, pływi!
Życio poŭna krywi:
Razyhrałaś wajna —
Mnie-ż daroha adna —
Ŭražu niemać łamac —
Swoj narod padyjmac.

Darahija dziecki! Ŭžo adny „Wasilki“ my wam paŭtali. Jašće dobra j nia wiedajem, ci jany wam padabalisia, bo ad was dahetul mała majem pišmaŭ. Tymčasam rychtujem wam druhuju „pasyłku“ „Wasilkoŭ.“ Spadziajomsia, što atrymaŭšy ich, wy zaćnicio da nas pišać. A j treba pastaracca pišać usio, što wy ab „Wasilkoch“ dumajecie. Tady my budziem wiedać, jak i što dla was pišać. Aprača hetaha treba tak-ža, kab wy prabawali swaich maładych sił i pisali: chto wieršy, chto apawiadańni, chto zwyčajnyja wiestki, kazki, zahadki i inš. Woś tady wašy „Wasilki“ buduć cikawyja i karysnyja dla ũsiaho našaha Bielaruskaha narodu. Dyk pastarajciesia!

Try braty.

(Baśnia).

Żyli ũ wadnej wioscy try braty. Dwa byli durnyja, a treci nierazumny. Ŭsie jany nadta lubili palawać na źwiaroŭ i ptušaŭ. Idućy adnojcy bieraham woziera, uba-

Wiecier mucić wadu —
Musić mnie na biadu?
I małanka i hrom...
Piarun palić ahniom, —
A ja znaju adno —
Dziaržu krepka styrno!
Hej, marak, nie biaduj —
Tolki dobra styrnuj!
Wiatruhi naciahni —
Pryđuć jasnyja dni:
I naš pryjdzie čarod —
Ŭstanie wolny narod;
W. Adwažny.

čyli jany try kački. Dźwie byli bielyja, a treciaja — jak śnieh! Adzin brat chacieŭ stralać, ale druhi skazaŭ:

— Wystralim lepš usie try razam, dyk usich zastrelim.

Tak jany i zrabili. Wystralili: dwa nie trapili, a treci nie papaŭ. Kački spužalisia i pieralacieli na druhi bok woziera. Dawaj tady ũsie try braty dumać, jak tut im dastacca da tych kačak. Zadumaŭšysia pajšli bieraham woziera i ũwidzieli try łodki. Dźwie byli dziurawyja, a treciaja biaz dna. Durnyja braty sieli ũ dziurawyja łodki, a nierazumny ũ łodku biaz dna i pačali jechać. Dwa braty ũtapilisia, a treci patanuŭ. — Dyk woś i ũsia baśnia.

Pieralažyŭ z litoŭskaŭa
Ant. P.

I. Sławianie.

Ŭ dalokaj minuŭšćynie prastory na poŭnać ad mora Čornaha da Bałtyckaha, ad raki Łaby pa Wołhu zasialali Sławianie. Byli heto rosłyja i silnyja ludzi, zajmalisia hadoŭlaj bydła, pčalarstwam i ziemlarobstwam. Wajny nia lubili i bralisia za aružža tolki tady, kali treba było baranić swaju baćkaŭšćynu.

Sławianie dzialilisia na mnohija plamieńni. Hetyja plamieńni mieli roznyja nazowy, ale ũsie mahli z saboju parazumiecca, mahli rozumieć „słowy“ i byccam dziela hetaha zwalisia Sławianami.

Addawali jany čeść roznyim bahom i bahiniam, składali im achwiary ũ światych hajoch nad bierahami rekaŭ. Najbolšuju pašanu mieŭ u ich boh światła i nieba, jakoha rozna roznyja plamieńni nazywali

Na čale siamji ũ Sławianaŭ stajaŭ bačka. Blizkija sabie siemji twaryli rod, a najstaršy pradstaŭnik rodu byŭ naćalnikom. Naćalniki rodaŭ źbiralisia na schod, zwany wiečam, i na im radzili, jak baranicca pierad worahami, su dzili prastupnikaŭ i abhaworwali roznyja inšyja sprawy.

Dziela supolnaj abarony, supolnymi siłami ũkraplali pryhodnyja da abarony miascy, jakija

zwalisia haradziščami. Pašla paŭstali na hetych miescach harady. Kab lepš baranicca ad worahaŭ, pačali Sławianie twaryć dziaržawy, jakija tady zwalisia kniaźstwami. Sławianie padzialilisia na ũschodniuju, zachodniuju i paŭdniowuju hrupy narodaŭ. Da paŭdniowaj hrupy naležać: Faŭhary, Serby, Charwaty i im blizkija narody, da ũschodniaj: Bielarusy, Ŭkraincy i Rasiejcy. Mnoha sławianskich narodaŭ źlilosia z inšymi niesławianskimi narodami. Bielaruski Narod astaŭsia da siańnia asobnym, najbolš čystym z usich sławianskich narodaŭ.

W. Jermałkowič.

Дзяржаўная
Бібліятэка БССР
імя В. І. Леніна

Wystaŭka katalickaj presy ũ Watykanie — pradoŭżana da 1 krasawika 1937 h. Wymoŭnaja karyść wystaŭki — wialiki natoŭp narodu z usich krajoŭ — zmusila kiraŭnikoŭ adłażyć termin zakončańnia na dalejšyja try miesiacy.

Zluč. štaty Ameryki. Słowy ab relihii demakratyčnaha prezidenta, Ruzwelta, paddajucca pad razwahu ũsim ščyrym demakratam. Świet nie adrodzicca — kazaŭ jon na ũsieamerykanskim kanhresie ũ Buenos Ajres — nie adrodzicca, kali zapromsia swajej wiery ũ Boha. EPOCHI biazboŭnaści byli zaŭsiody i jašče buduć paŭtaracca. Adnak tolki ũ wiery ũ Boha musimo šukać supakojŭ dla świetu i ũ joj hety supakoj znojdzim...

Estonija. 27-ha śniežnia adbyłasia konsekracyja tutejšaha arcybiskupa, ks. Edwarda Profittlicha ũ Tallinie. Aktu konsekracyi dakanaŭ aŭstalski nuncyjuš, Arata. Asystentami byli: biskup ryžski J. Rancans i biskup finlandzki Cobbens. Prysutny byŭ z Litwy biskup P. Bučys, b. hienerał Ajcoŭ Maryjanaŭ. — Heta, pašla 380 hadoŭ, jość pieršy biskup u wolnaj Estonii. Katalikoŭ tam wielmi mała, tolki 3.000, adnak pačynajecc adradžeńnie katalickaha kaścioła.

Ŭ Prawasłaŭnych. Archirej prawasłaŭny, Antonij Marčenko, zwolnieny z pasadu ũ Horadni. Siudy naznačany Sawwa (rasiejac). — Choć heta sprawa nas datyčyć tolki nacyjanalna, musimo adznačyć, što nienarmalnaść na našych ziemiach trywaje, a nawiet pahlyblajecc. Kali-ž Bielarusy buduć zaležny ad rodnych pastyraŭ?

Praca katalickich misijanaŭ. Katalickija misijanary majuć ciapier 40 000 škołaŭ, 400 seminarijaŭ, 80 špitalaŭ, 130 prytułkaŭ dla zaražanych prakazaj. 500 prytułkaŭ dla starych i 2100 prytułkaŭ dla sirot. Na misijach pracujuć ciapier razam z miascowymi misijanarami 180,000 asob.

Kanhres biazboŭnikaŭ u Maszkwie. Centralnaja rada biazboŭnikaŭ pastanawila sklikać u Maszkwie na 7 lutaha 1937 h. sušwientny kanhres biazboŭnikaŭ i wolnadamcaŭ. Paasobnyja dziaŭžawy, likam 46, majuć pryšlać što najmienš 1.600 delehataŭ. Buduć abhawarwać tam sprawu sarhanizawańnia ũwa ũsich krajoch antyrelihijnaj prapahandy. Z hetul wywad, jak enerhična pawinny pracawać dla Boha ũsie ludzi relihijnija.

Mižnarodny kanhres katalickich lekarau. Na medyčnym katalickim kanhresie, jaki niadaŭna adbyłsia ũ Tuluzie, dr. Octave Pastau staršynia francuskaha lekarskaha tawaryštwa św. Łukaša i światych Kosmy i Damiana skazaŭ, što ũ wialikodnym tydni adbudziecca ũ Rymie mižnarodny kanhres katalickich lekarau, na jakim buduć abhawarywać sprawu Katalickaj Akcyi siarod lekarau.

Konferencyja ũ sprawie wykanańnia konkordatu. Dnia 19 śniežnia 1936 hodu byŭ u Waršawie ks. kardynał Prymas Aŭhust Hlond, jaki mieŭ konferencyju z ministram ašwiety prof. W. Świentasłaŭskim ab wykanańni konkordatu.

Pastyrski List Amerykanskich Biskupaŭ. Niadaŭna ũ Amerycy adbyłsia žjezd biskupaŭ i wyšejšaha duchawienstwa Zlučanych Štataŭ. Na hetym žjezdzie miž inšym wydany pastyrski list, u jakim abhaworwaj cca sprawa kamunizmu i totalizmu (fašyzmu). Ab žyci ũ dziaŭžawach z kamunistyčnaj abo fašystoŭskaj dyktaturaj tam haworycca: „niama pry takim reŭymie čaławieka, jaki-by nie adčuwaŭ na koŭnym šahu ũ swaim prywatnym žyci špijonskaha padhladu i pryhniatajučaj ruki ũradu“. Ŭrady takich dziaŭžaŭ, nia wieračy swaim hramadzianam, nia wierać i sami sabie i dzieła hetaha „militaryzm razrastajecc što-raz bołš i nihto nia moŭa pradbačyć, u jakim mamencie razharycca iskra, raspalwajučy strašny paŭar na ce-

lym świecie“. List heny, ścwierdziŭšy škodnaść dyktatury, kliča ũsich katalikoŭ da stojkaści i dzieinaści.

Achwiara św. Ajca dla biezrabotnych u Polščy. św. Ajciec Pius XI achwiarawaŭ praz Apostalskuju Nuncyjaturu ũ Waršawie 10,000 zł. dla biezrabotnych u Polščy.

Ŭ Bielarusau Katalikoŭ.

Pačatak nabaženstwaŭ. Nabaženstwy dla Bielarusau Katalikoŭ u kaściele św. Mikalaja ũ Wilni, pašla kaladnaha pierarywu, 17.1. a hadz. 10 pačalisia ũznoŭ.

Padaroŭ Jenerala Maryjanaŭ. Ks. A. Cikota, Jenerał Ajcoŭ Maryjanaŭ, 10.1.37 wyjechaŭ z Rymu u Manilu, na Filipinskich wastrawoch, na Eucharystyčny Kanhres, adtul pajedzie ũ Charbin, a z Charbinu ũ Zluč. Stany Ameryki.

Kaladki. 17.1. na nabaženstwie dla Bielarusau u św. Mikalaja chor pijaŭ bielaruskija relihijnija Kaladki. Repertuar bahaty, wykanańnie starannaje i mastackaje.

Bielaruskaja chronika.

Nie pazwoliŭ. Bielarusy mieli wydawać nowuju hazetu: „Narodnaja Krynica“. Starasta na m. Wilniu, paklikajučysia na prasowy zakon, wydawać hetu hazetu nie dazwoliŭ. Tady Bielarusy rychtawalisia wydawać jašče inšuju hazetu: „Bielaruskaje Wieča“, ale i hetu spaťkaŭ taki ž los, jak i henu.

„Zasieŭki“. Pad hetkim zahałoŭkam drukujecc bielaruski lemantar łacinkaj. Apracawaŭ jaho wiedamy bielaruski pedahoh S. Paŭłowič. Kali heta tak patrebnaja kniŭzycy wyjdzie, — zhađać trudna, bo na pieraškodzie hrašowaja niastača.

„Bielpres“. Siarod bielarusau paŭstala pad hetkim nazowam wydawieckaja supatka, jakaja maje na mecie wydawać bielaruskija kniŭki i hazety.

Našy nawiny.

Biełastok. Pierad Kaladami ũ biełastockim mahistracie nadta pawadzilisia rađnyja endeki z žydami. Dahetul u nas padobnych rečaŭ nikoli nia dzieilasia i cia-pier na heta hladzić Biełastok jak na niešta nienarmalnaje.

Druhaja sprawa ũ Biełastoku, što niadaŭna nas cikawiła, heta toje, što Akružny Sud zasudziŭ troch bandytaŭ na karu śmierci. Jany ũ traŭni zabili lašničaha, a ũ wieraśni ksiandza. I ũsio heta rabiłasia na adnym miescy pad Biełastokam u Čornaj Wioscy. Adzin z ich padaŭ apelacyju, a dwuch nie.

I treciaja reč u Biełastoku, što pierad Kaladami nadta dobra išli fabryki i chto na ich rabiŭ, dyk zarabiŭ krychu. Tkač zarablaje pa 70 zł. u tydzień, a snawalnica pa 50 i 60 zł. Najbajawiejšaja ũ Biełastoku fabryka jość šapiry. 500 rabočych na jej pracuje. Rabočyja dobra tam aplačany i dobry tam paradak.

A biełarusam žyc u Biełastoku ciazka. Ja heta raz niejaka staju na wulicy i hawaru pabiełarusku z dobrym i paważnym čalawiekam. A tady da nas padycho-dzie naš znajomy i robie nam dakor: „Treba ũžo zabywacca hawaryć pabiełarusku!“ Moj čalawiek heny spužaŭsia hetaha, wu-šy stuliŭ, naciśnuŭ šapku, dy ad mianie ũ nohi. Jon u Biełastoku niejkim maleńkim čynoŭničkam, dyk treba jamu aścierahacca.

U biełastockich polskich kniharniach niamožna kupić biełaruskaha kalendara. My z hetym žwiartajemsia da kramaŭ żydoŭskich. Na kirmašoch u nas hry-mić šyroka biełaruskaja mowa. U Biełastoku nadta-b zarabiŭ biełaruski teatr, kab jon adniekul pry-jechaŭ da nas i papiajaŭ-by nam i pawiasialiŭ-by nas. A to my biez biełaruskaha pradstaŭleńnia ũ Biełastoku markocimsia i sumujem.

B—n.

Sumujuć pa rodnaj mowie ũ kaściele.

Baradzieničy, Brasłaŭska-ha pawietu. Choć u nas z kaścioła wywiali biełaruskuju mowu, ale my hetaj sprawaj nie pierastali cikawicca. Hledziačy na ũsio, što ũ nas rabiłasia, kali wywodzili z našaha kaścioła našu rodnuju biełaruskuju mowu, my nabralisia pierakanańnia, što adwajawać nam nazad rodnuju mowu ũ kaścioł heta sprawa kudy ciaziejšaja, dyj nie adnych Baradzienič sprawa. Nad hetym usim biełarusam katalikom pracawać nadabie i nia mała. Daŭno ũžo skazana—adzin u poli nie wajaka! Ale pakulšto nam duža ciazanka biez swajej mowy ũ kaściele.

B.

I tut biełaruskaść nie zamiorła.

Ruščany (Biełastoččyna). My ruščancy za ũsich tut biełarusau adkaznyja. Druhija wioski kala nas, jak Žaŭki, Kaściuki, a na't i Tapilec, choć jany i biełaruskija, ale za swaje pierakonańni nia stolki cierpiać, jak my. Niejkaja swaja biełaruskaja moc jość u našych ruščancach, što ab ich usie haworać, jak ab dobrych biełarusach. A tyja, što cokajuć papolsku, dyk na nas za heta aź kosa pazirajuć.

Nas ruščancaŭ los kinuŭ tak daloka, što naša wioska apynuła sia na kancy etnohrafičnaj biełaruskaj miaży.

Hety hod ruščancam dakučaje najbołš adno što im zabaroniena ławić rybu ũ Narwie. Nia to, što ũ Narwie, ale i na swaich ułasnych sienažaciach, hdzie dzie-la ryby pakapany hlybokija rawy.

Na kućciu pierad Kaladami na stale ũ biełarusau musiać być hetakija patrawy: ryba, kućcia i kam-pot z hrušak. Staryja biełarusy ũ nas časami na Kalady stawiać na stoł maleńkaha byčka, śpiečanaha z pšonnaha ciesta.

R.

Z palityki

× Londyn. Niaščasny „car carou“ Abissynii, Hajle Selassie, wypradaŭ u Londynie ũsio sierabro, jakoje wywiez z Addis Abeby, ucia-kajučy ad Italjancaŭ. Anhielskija spekula ty raschwatali sierabro na wahu z licytacyi, nia ceniačy war-taści historyčnej i artystyčnej. Zapłacili 2530 f. šterl., značyc, kala 65 tysiać zł p., adličyŭšy kość licytacyi. — Heta ž niby Anhliaja apiakujecca žbiadnieŭšym čarom.

× Berlin. U Niamieččynie wydan-y zahad pilniej wučycca mowy anhielskaj i łaciny. — Treba wie-dać, što ũ Azii, Afrycy, Aŭstralii i Paŭnočnej Amerycy biez anhiel-skaj mowy kroku nia stupiš. A ũ našych himnazijach jašče pakutu-je salonowaja francuzčyna, choć i panskija salony pazwodzilisia... Taksama panuje niamieččyna, choć na šyrokim świecie, užo ni-jakaj roli nia ihraje: woś sami Niemcy ũwodziać mowy mižnarod-nyja—anhielskuju i łacinu.

× Francyja. Pawodle narodnaha špisu ũ Francyi znajšlosia 39 mil. 452 tys. žycharoŭ francuzaŭ. Z he-taha bačym, što lik francuzaŭ nie pawialičyusia — pryrostu niama, ci lepš skazać, Francyja wymiraje. Pryčynaj: razwody, žycio ũ ža-nimstwie niachryścijanskaje, za-bojstwa dziaciej nienarodžanych i inš.

× Niu-Jork. — 31.XII.1936 skon-čyŭsia marski dahawor pamiž Wialikaj Brytanijaj, Zlučanyimi Šta-tami Ameryki i Japonijaj. Ciapier Japonija nie dapuskaje da nowa-ha dahaworu i špiašyc dahnać Ameryku ũ marskich zbrajeńniach. Adnak budowa nowych wajen-nych marapławaŭ strašenna dora-ha kaštujec: Japonija nia moža zdužacca z bahataj Amerykaj i An-hlijaj: Woś praz heta rastuć pa-datki, narod Japonski biadnieje, ale łakomstwa na čužoje i zaj-zdraść pieramahajuć.

× Anhliaja-Italija dahawarylisia na Siarodziemnym mory: „Ty miane nie čapaj, a ja ciabie nie pa-rušu!“ Hraf Ciano z anhielskim pasłom, Eric Drummond'am, padpi-salisia na dahawory i narešcie za-pili sprawa. A ci na doŭha? Mo-ža, pakul nie zasochnie čarnila...

× Kitaj. — Heta jość kraj naj-bołšaha narodu na świecie — da 500 miljonaŭ — i, badaj, najbołš niespakojny: wiečnyja bunty ũbo-žać bahaty z natury kraj i pracawity narod. Wiedama, da buntaŭ wiadzie falšywaja palityka rožnych

Ahulny Schod T-wa „Bieł. Katalickaje Wydawiectwa“
adbudziecca 15.II.1937 h. ũ Wilni (Zawalnaja 1—2, a hadzinie 17.

Paradak dnia: 1. Sprawazdača ũradu, 2. Wybary nowaha ũradu,
3. Biahučyja sprawy. (§§ 19, 21 i 22 Statutu).

Wilnia, 21.I.1937.

Urad Tawarystwa.

imperyjalistyčnych narodaŭ, katoryja miašajucca ŭ kitajskija sprawy. A poŭni bunt byŭ zarhanizawany hieneralam Čang-Sue-ljang'am prociŭ wiedamaha Čang-Kaj-Šek'a. Čang-Kaj Šek papaŭ u paŭn i jamu pahražali śmierciaj. Wyratawala jaho ŭ ŭnka: jana palaciela samalotam u paŭn da muža i tam śmieła i rašuča pawiała pierahawory. Wynik byŭ niespadziwany: Čang Sue Ljang nia tolki wypuściŭ Čang-Kaj Šeka, ale sam addaŭsia ŭ paŭn! Na hetym wajna i skončyłaŭsia, a buntaŭščykam była kara darawana. — Cikawaść, chto takaja heta rezwaja žančyna? ja na — dačka znamianitaha kitajskaha refarmatara Sun-Jat-Sen'a. I naahul, žančyna ŭ Kitaj, što praz doŭhija wiaki była ŭ paniawoleńni, ciapier raŭnujeccca z mužčynam, wučycca i nawiet miašajeccca ŭ palityku.

× **Baračba z biazstydstwam.** Dla baračby z biazstydstwam u Zlučanych Štatach utwarylišia dźwie arhanizacyi: adna dla baračby z niepryzwaitymi filmami, a druhaja z niepryzwaitymi malunkami. Da arhanizacyjaŭ hetych duža pryhilna adnošicca pieradusim moładź.

× **Wažny zahad.** Niadaŭna wyjšła rasparadžeńnie hałoŭnaha kamandanta polskaj palicyi, u jakim zahadwajeccca ŭziaruć bačnuju ŭwahu na moładź pačatkawych i siarednich ŭskołaŭ, jakaja časta robić chulihanskija ŭtučki, abo zamiest wučycca badzajeccca pa wulicach i čapaje pierachodzjačych dźiaŭčat, abo spyniaje wuličny ruch i h. d. Kamandant zahadwaje takich wylehitymowawać i zajaŭlać ab ich kiraŭnictwu ŭskoły.

— **U Charbinie**, u Mandžuryi, na japonski manier školny, hod sioleta kančajeccca na Wialikdzień, a poŭle Wialikadnia zara pačynajucca ŭstupnyja egzamieny i nowy hod. U sie emihraŭnskija ŭskoły ŭwodziać ŭžo hetu dziŭnuju systemu ŭ praktyku.

— **Miguel de Unamuno.** Wialiki filazof, wučony profesar i slaŭny piśmieńnik hišpanski Unamuno, pamior. Celaje žyćcio zmahaŭsia — z usimil z manarchijaj, Alfonsam XIII, z dyktaturaj Primo de Riwery, z kamunizmam, a nareščie z fašyzmam. Dabiwaŭsia poŭnaj swabody wolnaha čalawieka. Nichto z „wysokich“ jaho nia lubiŭ. Adnak Unamuno nie ŭziartaŭ na heta ŭwahi: smaliŭ praŭdu, jak jaje rozumieŭ, koźnamu ŭ wočy. Byŭ za heta i pad śledztwam, i ŭ wiaźnicy, i na dalokich wastrawoch i na wyhnańni... Pamior pad ŭladaj paŭstanskaj „narodnaj“, ale nichto z paŭstanskich uradoŭcaŭ nia byŭ na pachowinach hetaha „nie-spakojnaha ducha.“ — Takija ciapier chworyja ludzi, što biez wyniatku ŭsim „praŭda ŭ wočy kole.“

— **U Zluč. St. Ameryki** paprawa haspadarskaj pamysnaści. Hety hod pakazywaje, što skončyłaŭsia „siem hadoŭ hałodnych.“ Na Nowy Hod wypili kudy bolš, jak u proštyja hady! — Amerykancy lubiać smaħta wypić i dobra zakusić, adnak jašče 12 miljonaŭ ludziej nia maje raboty.

— **Piaty raz—bliźniaty.** U Paŭnočnaj Amerycy, u m. Delavare Indyjanka (metyška), Bill Russell, radziła čarodna piatuju paru bliźniat. U koźnaj pary zdaraliŭsia: pa chlopčyku i dźiaŭčyncy. U sie dźieci żywuć i zdarowy. Urad stanu Oklahoma ŭziaŭ dźiaciej pad swaju apieku.

— **Kašpijskaje mora mierźnie.** U nas ad wosieni adliha, a marazy pajšli na cjoptyja krai. Kašpijskaje mora mierźnie, ledałomy pracujuć: čuć nia zhinuła padčas bury ad wialikich kryhaŭ 300 rybacych łodak. — Pišuć, što sioleta ŭ Char-

binie slaŭnaja sannaja, a tam naahul marazy bywajuć biez śniahoŭ.

— **Amerykanski ŭkraiński ŭnijacki Biskup** robić starańni asnawać u Stenfordzie ŭkraiński muzej. Adnaho ŭwiaščieńnika wysłali aħladać roznyja eŭropejskija muzei, kab tak naleźna pracawać nad uparadkawańniem ukraiŭnskaha muzeju ŭ Amerycy.

Wilenskaja chronika.

U Wilni razyšliŭsia čutki, što praz Pastawy-Ašmianu-Lidu — maje być prawiadźiena čyhunka. Haworać jašče, što maje być zlučana Druja praz Ašmianu z Lidaj. — Nul choć raz Ašmiana bylab, jak ludzi.

Zakryćcio uniwersytetu. Studenty endeki i żydy nie paźziali miascoŭ i dzieła hetaha uniwersytetu na niawiedamy čas zakryty.

K. Stašys, wiadamy pawadyr litoŭskaha hramadźianstwa, pašla rewizii, 9.1. byŭ aryštawany i pasadźany na Łukiški, a pa dwuch dniach zwolnieny pad załoh tysjačy zał. Polskija hazety pisali, što stałasia heta za niejki prociŭpolski medal, znojdzieny ŭ hr. K. Stašysa padčas rewizii.

Spynieńnie Litoŭskaj Himnazii. Ad sioletniaha nowaha hodu školny Kuratar spyniŭ Litoŭskuju Himnaziju ŭ ŭwiancianach.

Biezraboćcie ŭzrasťaje. U astatnich dniach śnieźnia minuła ha hodu ličba biezraboćnych u Wilni ŭzrasła da 7.000 asob.

U Wilenskim wokruzie lik biezraboćnych zbolšyŭsia na nieskalka sotniaŭ asob i dachodzić ciapier da 12 tysjač, u hetaj ličbie 3.600 žančyn.

Paštowaja skrynka.

B—n. Dziakujem.
R. Karystajem.
P. R. Nadrukujem u numary nastupnym.

I. B. Wierš drukujem, pišycie bolš.
L. W. Atrymali i drukujem.
W. I. Karystajem, pracujcie dalej u tym-ža kirunku.

A. W. Żmieščim u nastupnym numary.
M. M. Karystajem, pišycie bolš.
S. Ž. Z usiaho skarystajem, pišycie bolš.

Na „Chr. D.“ prysłali:—D. A — 1 zał., M. Č.—1,50, M. K.—3, S. L.—1,50, I. S.—3, Ks. A. D. — 20 zał., I. K.—0,75, Ks. I. P. — 3, S. P. — 1, Adw. P. — 1, M. L. — 3.

(d. b.)

Беларускі Сялянскі Календар на 1937 г. bač. 112.

Żmiest kalendara: kalendoryjum i waźniejšyja jubilei, jak biełaruskija, tak i aħulnyja, addzieł ġeografičny, ekanamičny i historyčny ab Bielarusach, cely rad artykułaŭ ab sielskaj haspadarcy, lekarskaja pomač, roznyja darady, bahaty infarmacyjny addzieł i roznyja abwiestki ab bieł. arhanizacyjach časapisach i ustanowach. Kalendar wydany hraždankaj. Cana 50 hr. Chto kuplaje bolš — wialikaja ŭstupka.

Hałoŭny skład: Bielaruskaja Kniharnia „P A H O N I A“, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1—2.

Padpiska na hod — 2 zł. 40 hr., na paŭhoda — 1 zł. 20 hr., na try mjesiacy — 60 hr. Cana asobnaha numaru — 10 hrašoŭ. Adras Redakcyi i Administracyi: Wilnia (Wilno), Zawalnaja wul. № 1—2.

Redakcyjnaja Kalebija: Ks. Dr. I. Rešeć, Wincuk Adwažny, Ks. Ad. Stankiewič, W. Jermakowič. Adkazny redaktor KS. AD. STANKIEWIČ. × Časapis wychodzić z dazwołu duchoŭnaj ŭlady. × Wydawiec „BIELPRES“

Bielaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. № 1.